Презентація до курсу "Актуальні питання сучасної лінгвістики"

Краснобока Альона, 62 група

Викладач доц. Т.Є.Недашківська

ПЛАН

1. Дефініція поняття "Лексико-семантична група".
2. Критерії класифікації ЛСГ за тематикою назви посуду та кухонного начиння.
3. Лінгвістичний аналіз лексем в діахронній та синхронній проекціях.

ЛІТЕРАТУРА:

- Украинская грамматика. – К.: Наукова думка, 1986. – 359 с.
- Сікорська З.С., Шарпило Б.А. Іменники з суфіксами суб'єктивної оцінки в українській мові // Мовознавство. – 1977. – № 6. – С. 13 – 23.
- Уфимцева А.А. Лексическое значение. Принцип семиологического описания лексики / Отв. ред. Ю.Д. Степанов. – М.: Наука, 1986. – 240 с.
- Акти Житомирського гродського уряду 1590р., 1635р. Підгот. до вид. В.М. Мойсієнко. – Житомир, 2002. – 251с.
- Актова книга Житомирського гродського уряду 1611р. Підгот. до вид. А.М. Матвієнко, В.М. Мойсієнко. – Житомир, 2002. – 290с.
- Каминін І.М. Структурно-семантичне освоєння запозичених слів у сучасній українській літературній мові (на матеріалі побутової лексики): Дис. канд. філол. наук: 10.02.02. – Харків, 1994. – 191 с.
- Митрополит Іларіон. Етимологічно-семантичний словник української мови. Том ІІ. За ред. Ю. Мулика-Луцика. – Вінніпег: Товариство "Волинь", 1982. – 400с.
- Тлумачний словник української мови: Понад 12500 статей (близько 40000 слів) / За ред. д-ра філологічних наук, проф. В.С. Калашника. – 2-ге вид., випр. і доп. – Х.: Прапор, 2005. – 992 с.
- Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. В 4т. / Пер. с нем. и доп. О.Н. Трубачева. – 2-е изд., стер. – М.: Прогресс, 1986. – 672с.

Системне вивчення лексики вимагає:

- вияву повного набору лексем і їх структурної організації в межах окремої мікропарадигми; аналізу семантики в межах лексичних мікросистем – тематичних і лексико-семантичних груп;
- дослідження системних відношень (гіпонімічних, синонімічних, антонімічних) і синтагматичних, які виявляються в контексті.

Відмінності детермінування поняття "Лексико-семантична група"

- "будь-який семантичний клас слів (лексем), об'єднаних хоча б однією загальною лексичною парадигматичною семою (чи хоча б одним спільним семантичним множником)" (Бланар В.)

- "об'єднання значень слів, що включають конкретні поняття, які відрізняються ступенем вияву якості, ознаки, дії ... і протиставляються якостями ознаки, дії предмета, явища. ЛСГ включають синонімічні ряди" (Шарпило Б.)

- "основним і первинним для виділення ЛСГ слугує не „понятійне коло" чи „сфера чистих понять", а слово як основна словникова одиниця в його різноманітних і складних смислових зв'язках з іншими одиницями словника" (Уфімцева Г.)

лексико-семантичні групи - власне мовні об’єднання слів, які базуються на парадигматичних відношеннях.

Характеризується типологічними ознаками:

1) Відносна спільність значень елементів ЛСГ
2) Гомогенність семантичної структури
3) Наявністю ядра та периферії
4) Наявністю парадигматичних відношень
5) Відкритістю
6) Наявністю організуючого центру

ПОСУД І НАЧИННЯ ПОДІЛЯЮТЬ ЗА

- функціональним призначенням
- матеріалом виготовлення
- формою

- За призначенням посуд у III – IV ст. н.е. вже ділився на
  - кухонний
  - столовий
  - тарний
  - ритуальний

- В УРЕ за функціональним призначенням посуд диференційовано на
  - господарський
  - декоративний
  - хімічний

ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Діахронний рівень

- ***Котьлъ = котълъ*** Старослов'янське *котьлъ "казан* "праслов'янське *kotьlъ,* запозичене з готської мови; готське **katil(us) "казан"* походить від латинського *catillus,* демінутива від *catīnus* глиняна (*чашка, миска, блюдо)*

Синхронний рівень

- **Котел**, тла, ч.
- 1.Велика металева посудина (зазвичай округлої форми і з відкритим верхом) для варіння їжі, нагрівання води, тощо.
- 2.Закрита посудина для перетворення води в пару
- **Котёл** — велика посудина з металу до варення харчів для великого гурту людей.
- Сім'я слів: котёл, котляр (робить котли), кітловина (місце між пагорбками), „котьолок" (з російського „котёлок — малий котел).

Дякую !